

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

Kasım : 1987

Sayı : 218

1988 EĞİTİM PROGRAMI BELİRLENDİ

EĞİTİMDE
TÜRK-İŞ ve ÜNİVERSİTE
İŞBİRLİĞİ

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK
YAYIN
ORGANIDIR

DERGİMİZ
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

Kasım

1987

Sayı : 218

SAHİBİ :

TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ

YAZIŞLERİ MÜDÜRÜ :

HÜSEYİN EKMEKÇİOĞLU

MÜESSESE MÜDÜRÜ :

ORHAN BALABAN

YAZI KURULU :

BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY

DERGİ ADRESİ :

TÜRK-İŞ GENEL MERKEZİ
KIZILAY-ANKARA
Tel: 33 38 24

ABONE :

Yurtiçi, 6 aylık 900.-TL.
Yıllık 1.800.-TL.
Yurtdışı 6 aylık 2.000.-TL.
Yıllık 4.000.-TL.

TEKNİK DÜZENLEME :

TURGAY ÇERŞİL

FOTOĞRAFLAR:

NIHAT ÜSTÜN

DİZGİ BASKI :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
TÜRK-İŞ PASAJI NO: 2
KIZILAY-ANKARA
TEL : 134 14 71

BASKI TARİHİ : 25.11.1987

İçindekiler

1	GENEL EĞİTİM SEKRETERLERİ TOPLANDI
6	ŞEVKET YILMAZ'IN CUMHURİYET GAZETESİ'NİN SORULARINA CEVABI
10	TÜRK-İŞ BÖLGE VE İL TEMSİLCİLERİ TOPLANTISI
15	KÖŞEMDEN
16	ESKİ HÜKÜMLÜLERİN İSTİHDAMI
19	GÖÇER'İN SEMİNER KONUŞMASI

GENEL EĞİTİM SEKRETERLERİ TOPLANTISI BURSA'DA YAPILDI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı ŞEVKET YILMAZ:
“29 Kasım, siyasal iktidara ders vermek için büyük fırsattır”

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Bursa'da yaptığı konuşmada, 29 Kasım genel seçimlerinin, işçi hakları karşısında tavır alan siyasal iktidara gereken dersin verilmesi için büyük fırsat olduğunu söyledi.

Türk-İş'e bağlı sendikaların Ge-

nel Eğitim Sekreterleri toplantısında konuşan Yılmaz, Başbakan'ın "Şevket Yılmaz'ı süründüreceğim" şeklindeki sözlerini de eleştirdi ve "Burası Güney Afrika ülkesi değil" dedi.

Şevket Yılmaz konuşmasında şu görüşlere yer verdi:

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI :

Sendikalarımızın değerli genel eğitim sekreterleri, mahalli sendikalarımızın yöneticileri ve temsilcileri,

Sizlerle birarada olmanın

mutluluğu ile hepinizi sevgi ile selamlıyor, 'hoş geldiniz' diyorum.

Türk-İş'in 1988 eğitim programını tesbit etmek amacıyla,

EĞİTİMDE TÜRK-İŞ İLE ÜNİVERSİTE İŞBİRLİĞİ

1988 EĞİTİM PROGRAMI İÇİN ÖĞRETİM ÜYELERİ İLE TOPLANTI DÜZENLENDİ

iki gün önce yine burada üniversitelerimizin değerli öğretim üyeleriyle yaptığımız toplantıda, önemli görüş ve öneriler tesbit ettik.

Sizlerin de takdir edeceği gibi, temel sendikacılık eğitimiyle birlikte, programlarımızda yeni yöntemler geliştirmenin arayışı içindeyiz.

Nitekim, 13'üncü genel kurulumuzun kararları ışığında, eğitim çalışmalarımızın yeni bir aşamasına geldik.

Esasen, değişik bir eğitim şeklini 6 Eylül referandum öncesinde uyguladık.

'Demokrasi ve sendikacılık' adını verdiğimiz bu seminerleri 34 il'de 37 toplantıda gerçekleştirdik.

Bu çalışmalarımız, demokrasi önündeki engellerden birinin kaldırılmasında başlıca etken oldu.

Demokrasi ağırlıklı eğitim yöntemleri için öğretim üyeleriyle yaptığımız toplantıyla ilgili açıklamayı Genel Eğitim Sekreterimiz Sayın Mustafa Başoğlu bu toplantı sırasında yapacaktır.

Ben, bazı konularda, bu toplantıyı vesile ederek görüşlerimi açıklamak istiyorum.

Yılmaz: "Üniversite desteğinden mahrum hiçbir sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal hareket, başarı şansına sahip değildir" dedi.

Türk-İş'in 1988 yılı demokrasi ağırlıklı eğitim programını tesbit amacıyla, İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa üniversitelerinden öğretim üyelerinin davet edildiği toplantı Bursa'da yapıldı.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, klasik eğitim programının yamsıra, demokrasi ağırlıklı yeni bir eğitim programının şekillenmesi için öğretim üyelerinin düşünce ve önerilerine ihtiyaç duyduklarını belirtti ve "Üniversitenin desteğinden mahrum hiçbir sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal hareket, başarı şansına sahip değildir" dedi.

Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu, toplantının büyük yarar sağladığını, eğitim programının uygulanışı sırasında ve her aşamada öğretim üyeleriyle diyalogun devam edeceğini söyledi.

EĞİTİM SEKRETERLERİ TOPLANDI

Bursa'da ikinci toplantı 16 Kasım Pazartesi günü yapıldı.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın diğer sütunlarımızda tam metni verilen konuşmasından sonra, üye sendikaların genel eğitim sekreterlerine Üniversite öğretim üyeleriyle yapılan toplantıda alınan prensip kararları açıklandı.

Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı bir gün sürdü.

Değerli arkadaşlarım,

Bütün canlılar, ortak tehlikeye karşı ortak tavır alırlar.

İlk çağlardan bu yana teh-

likelere karşı birlikte hareket etmek, insanlığın temel karakteri olmuştur.

Olayı sınıfsal açıdan aldığımızda, bu ortak tavrın önemi

çok daha belirgin hale gelir.

Türk işçilerinin karşısındaki ortak tehlike, ekonomik ve sosyal politikasıyla çalışanları dışlayan, onları enflasyonun altında ezen bugünkü siyasal iktidardır.

Demokratik yollardan, bu siyasal iktidara gereken dersi vermek için önümüzde büyük bir fırsat bulunmaktadır.

Türk işçisinin siyasal yapı içinde hafife alınamayacağını göstermek zorundayız.

SİYASET YAPMA SUÇLAMASI...

Bizi siyaset yapmakla suçuyorlar.

Savcılıkları harekete geçirip, korkutacaklarını sanıyorlar.

Biz siyaset yapmıyoruz.

Onların anladığı manada siyaset yapmıyoruz.

Bizim iktidar olma gibi bir hedefimiz yok.

İşçi hak ve özgürlüklerini geliştirmek ve korumak bizim görevimiz.

Bu yolda önümüze şayet si-

yasal iktidar çıkıyorsa, onunla mücadele etmemiz tabiidir.

Dört yıldır şu enflasyona bakınız.

“İşçi haklarını geliştirme yolunda önümüze çıkan engel siyasal iktidarsa, onunla mücadele etmemiz doğaldır”

Yılbaşlarında yüzde 25 diye ilan edilen ve işçilere de bu düzeyde ücret zammı verilen, yıl sonlarında ikiye katlanan enf-

lasyonun bütçemizdeki tahribatına bakınız.

Sayın Özal sıkılmadan, “işçilere enflasyonun üzerinde zam veriyoruz” diyebilecek kadar rahatlık içinde.

İşçinin, memurun, emeklinin, dul ve yetimin cebinden daha kaç lira alabilirim diye uykuları kaçıyor.

Fon üstüne fon kurup, bizim cebimizden aldıklarıyla övünen ve yine de sıkılmadan gerekirse daha da alacağını söyleyen bir Başbakan’dan kurtulmak zorundayız.

Bu kadarla da değil.

Sayın Başbakanın halk oylaması öncesinden beri sinirleri yıpranmıştır.

Mavi rengi yunan bayrağı olarak niteleyen, kendisini protesto edenlerin üzerine polis saldırtan, grev yapıldı diye fabrika kapatmaktan söz eden bir başbakan, sinir sisteminden rahatsız demektir.

“BURASI GÜNEY AFRİKA MI?”

10 gün kadar önce, basında yer aldığına göre, “Şevket Yılmaz’ı süründüreceğim” diyecek kadar mevkiinin sorumluluğunu unutmamıştır.

★ **“Çağ atladığını ifade eden Sayın Başbakan, bırakınız çağ atlamayı, demokrasi okulunda hazırlık sınıfından birinci sınıfa atlayamaz.”**

Kimi süründürüyor?

Hangi ülkedeyiz?

Burası beyaz azınlığın siyah çoğunluğu ezdiği Güney Afrika mı?

Ne zamandan beri Türkiye’de Özal diktatörlüğü geçerli?

Bu kafa ile bir de çağ atladıklarını söylüyorlar.

Demokrasiyi henüz içine sindiremeyen, yasaklı demokrasi savunmak için gecesini gündüzüne katan, devletin bütün imkanlarını bu yolda seferber eden bir Başbakan, bırakınız çağ atlamayı, demokrasi okulunda hazırlık sınıfından birinci sınıfa atlayamaz.

ANKET SONUÇLARI

Çeşitli nedenlerle il il dolaştım.

İşçilerle toplantılar yaptım.

Merak ettiğim için sordum. Seçim anketleri yapan kuruluşlardan size gelen oldu mu diye.

Bir tek işçi kardeşim kalkıp da EVET demedi.

Bakıyorsunuz çeşitli isimler altında araştırma yapan kuruluşların anket sonuçları açıklanıyor.

ANAP yüzde 48 ile iktidar olacaktı.

Kimlere sormuşlar acaba?

Bebek’de, Tarabya’da bo-

ğaziçindeki yalılarda oturanlara mı?

Şimdi bu anketlerin verdiği coşku ve heyecan ile Sayın Özal güreş minderine çıkmadan kendini galip ilan eden pehlivan durumuna girmiştir.

Daha da pervasız olmuştur.

Türkiye’nin en güçlü işçi Konfederasyonunun başkanına “süründüreceğim” tehditleri savuruyor.

★ **“Sadece kendi çıkarlarımız için değil, Sayın Özal’ın iyiliği için 29 Kasım’da demokratik yollardan kendisini dinlendireceğiz.”**

Kendisini eşi bulunmayan süper bir insan zannetmektedir.

İşte büyük tehlike de burada yatmaktadır.

Sadece kendi çıkarlarımız

için değil, bu psiko içine giren Sayın Özal’ın da iyiliği için 29 Kasım’da demokratik yollardan kendisini dinlendirmeliyiz.

İŞÇİYİ HAFİFE ALMANIN CEZASI

Ara seçimlerde de Manisa, Samsun ve Zonguldak’ta işçilerle düzenlediğim basın toplantılarında “ANAP’a oy yok” dedim.

Daha önceki İzmir mitinginde de Sayın Özal işçi düşmanı olarak ilan edildi.

Sonuç; Manisa’da iki, diğer üç il’de birer milletvekilliği seçiminin tümünü kaybetti.

Genelde de büyük oy kaybına uğradı.

İşçiyi hafife almanın ilk dersini o zaman almıştı.

KİT’LERİN SATIŞI

Değerli arkadaşlarım,

Bildiğiniz gibi, Sayın Başbakan kamu iktisadi teşebbüslerini satışa çıkarıyor.

Ekonomi yaz-boz tahtasına

döndü.

Zam üstüne zam yaparak, hizmet ve mallara fiat bindiren, halkın sırtından kâr eder duruma getirilen KİT’ler satılıyor.

Gelir ortaklığı ile bu hisselerin işçiler, memurlar tarafından alınacağından söz ediyor.

İşçiyi, memuru perişan eden Başbakan, ceplerinde ne para bıraktı ki, gelir ortaklığından söz ediyor?

★ **"Hisselerini işçilere memurlara devredeceğiz kandırmacasıyla KİT'lerin yabancı firmalara satış hesapları yapılıyor."**

KİT'lerin satışı ile büyüyecek işsizlik tehlikesini neden düşünüyor?

Ama bizim Başbakanımız, "İşsizlikle mücadele Devletin görevi değil" diyebilecek kadar sosyal devlet anlayışından uzaktır.

Yarın bir iktidar değişikliği olsa, bu satılan müesseseleri yeniden devletleştirmeye kalksa, milyarlar kimin cebine girecek?

İşin acısı, yabancı firmalara satış hesapları yapılıyor.

11 Çimento fabrikası için 55 milyar lira fiat biçmişler. Oysa bunların değeri 600 milyarın üzerinde.

Sümerbank için 600 milyar lira değer biçilmiş, gerçek değeri 4 trilyonu aşılıyor.

Döviz gelsin diye batan fabrikanın malları gibi sergileniyor bu KİT'ler.

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda işçilerimizin serbest dolaşım hakkını da Mark karşılığı pazarlık masasına getirmişti Sayın Başbakan.

Yabancı firmalara her türlü kolaylığı göstereceği kuşkusuzdur.

Sayın Başbakan bir gün Başbakanlık binasını da satışa çıkarırsa ilk talibi biz oluruz.

Arkasından da kiracıyı çıkarır rahat ederiz.

SÜPER EMEKLİLİK

Değerli arkadaşlarım,

Sık sık dile getirdim. Burada da ifade etmek istiyorum.

Süper emeklilik konusunda yaygın şikayetler gelmektedir.

"Süper adaletsizlik" dedim diye Sayın Bakan bana gücendi ve beni muhalefet partileri gibi konuşmakla suçladı.

Şimdi kısa bir hesap yapalım.

Yurt içinde ve dışında süper emeklilik şartlarına uygun 80 bin kişi var.

Bunlardan 50 bin kişinin başvurduğunu ve 4 milyon iki-

yüzer bin lira yatırdıklarını düşünelim.

Kurum kasasına 210 milyar lira girer.

Bu paranın bir yıllık faizi 105 milyar lira eder.

Prime esas tavanın yükseltilmesiyle Kurum 26 milyar lira ek gelir sağlıyor.

Buna karşılık Kurum'un süper emeklilik farkı olarak ödediği para ayda 12 milyar 500 milyon liradır.

Öyle şartlar gelmiş ki, mesela bir işçi greve katılmış ve prim ödemediği günleri varsa, süper emekli olamayacak.

1,5 milyon emekli içinde yüzde 5 oranında bir kitleye bazı haklar getirilecek, büyük çoğunluk sefalete devam edecek.

Adalet bunun neresinde?

Şikayetleri tesbit ederek, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazdık. Konuyu enine boyuna anlattık.

Türk-İş olarak meselenin takipçisiyiz. 99

TÜRK-İŞ'in 1988 yılı eğitim programını tespit etmek amacıyla Bursa'da yapılan toplantıya katılan İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa Üniversitelerinden öğretim üyeleri birarada görüşüyor.

CUMHURİYET Gazetesi'nin sorularını cevaplayan **YILMAZ:**

“ANAYASA VE HUKUKİ DÜZENLEMELERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ İHTİYACI VARDIR...”

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Cumhuriyet Gazetesi'nin çeşitli sorularını cevaplandırırken, Türkiye'de, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleştirilmesini istediklerini belirterek; “Bu alanda ciddi yetersizlikler vardır. Baş-

ta 1982 Anayasası olmak üzere, hukuki düzenlemelerin gözden geçirilmesi ihtiyacı vardır” dedi.

Şevket Yılmaz'ın Cumhuriyet Gazetesi Muhabiri Şükran Ketenci'nin sorularına verdiği cevaplar şöyle:

□ Önce şu tesbiti yapalım. TÜRK-İŞ, Türk işçisi ne istemiştir, ne istiyor?

□ Biz önce “Türkiye’de çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile yerleştirilmesini” istiyoruz. Bu, özünde, Türkiye’de Batı demokrasisinin tüm değerleri ile birlikte hayata geçirilmesi demektir. Bugünkü yapıda bu alanda ciddi yetersizlikler vardır. Başta 1982 Anayasası olmak üzere, hukuki düzenlemelerin gözden geçirilmesi ihtiyacı vardır...

Türk-İş’in ikinci temel hedefi, “Ulusumuzun iktisaden güç-

yana belirgin bir gerileme ile karşılaşıyoruz. Bu, Türkiye’yi idare etmeye talip olanların önünde en ciddi çıkmazlardan biri olarak duruyor. Türkiye,

yapı özellikle 1984’ten bu yana muhafaza edilmeye çalışılıyor. Öyle bir tablo ki, bunun hangi noktalara ulaşacağını bugünlerden kestirmek son derece müş-

★ **“Türkiye, devletin sosyallik niteliğinin hemen tamamen ortadan kaldırıldığı sosyal adalet ilkelerinin ihlâl edildiği bir dönem yaşıyor.”**

Devletin sosyallik niteliğinin hemen tamamen ortadan kaldırıldığı bir dönem yaşıyor. Buna koşut olarak sosyal adalet gerekleri açık bir biçimde ihlâl ediliyor.

kil. Türkiye’yi gerçekte adım adım bir kargaşa ortamına sürüklemekte. Türk-İş bu çerçevede Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün evrensel geçerliliği olan ilkelerini kendisine ölçü almış durumda. Hedef, işçi hak ve özgürlüklerine yönelik haksız ve adaletsiz kısıtlamaların ve uygulamaların ILO ilkeleri uyarınca kaldırılması; grevli serbest toplu pazarlık düzenine yeniden işlerlik kazandırılması.

★ **“Biz, Türkiye’de çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleştirilmesini istiyoruz.”**

süz durumdaki çoğunluğunun içinde yaşadığı ağır ekonomik ve sosyal sorunlarının çözülerek sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerine dayalı bir düzenin kurulabilmesi”dir. Bu alanda son yedi yılda, özellikle 1984’ten bu

Hem demokraside, hem de sosyal devlet ilkesine dayalı sosyal adalet gereklerinde yaşanan bir diğer önemli çıkmaz çalışanların temel hak ve özgürlükleri önündeki engeller. Endüstri ilişkileri sistemini felce uğratan bir

Türk-İş’in temel arayışları bu olunca, belki bir genel isteği belirtmek de mümkün. TÜRK-İŞ tüm siyasal partilerin, ayırmsız tümünün bu temel hedef-

lerde birleşmesini istiyor ve bekliyor. Parlâmento'yu bunları gerçekleştirmekle ödevli kabul ediyor. Yüce Meclisin de, yeni yasama döneminde Ulusumuzun iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğunun haklı dert ve şikayetlerini çözebilmek; çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi tüm kurum ve kuralları ile yerleştirmek için tüm imkânları, seferber edeceği inancını ve güvenini de koruyor.

★ **“Devletin ekonomideki belirleyici etkinliği hiç mertebesine indirilerek, iktisaden güçsüz, durumdaki kitleler özel sermayenin egemenliği altına sokulmak istenmektedir.”**

□ Yapısındaki tüm çarpıklıklar ve 18 nci yüzyıl anlayışı ile uygulanmaya çalışılan ekonomik sistem, iktisaden güçsüz durumdaki geniş halk kesimlerini Devlet himayesinden büyük ölçüde yoksun hale getirmiştir. Devlet bu kesimleri koruyucu sosyal, ekonomik ve malî tedbirler alma ödevini yerine getiremez duruma girmiştir. Buna koşut olarak, Devletin ekonomik hayattaki belirleyici etkinliği ve rolü hiç mertebesine indirgenmek, iktisaden güçsüz durumdaki kitleler özel sermayenin egemenliği altına sokulmak, insafına terkedilmek istenmektedir.

□ Bu çarpıklığın beklenen sonuçlarını Türkiye’de son yedi yıldır, özellikle 1984 sonrasında tüm çıplaklığı ile yaşıyoruz.

Tablo nedir?

Siyasal iktidar geniş kitlelerin ağır ekonomik güçlükler ve her ölçünün ötesindeki hayat pahalılığı altında ezilmesine seyyircidir.

Türkiye’de bugün her beş yurttaşımızdan birisi işsizdir. Buna karşılık, iş sağlamanın, işsizlikle mücadelenin Devletin ödevleri, işlevleri arasında bulunmadığı öne sürülebil-mektedir.

Gerçek gelir düzeyinin yarı-yarıya eksildiği, yüzbinlerce yurttaşımızın aileleri ile birlikte asgari ücret düzeyinde sefalete mahkûm edildiği bir

ortamda, sıkıntıları ortadan kaldırmakla ödevli olanlar sessiz kalabilmektedir.

Türkiye’nin gelir dağılımı en bozuk ülkeler arasında başlarda olması; uygulamanın giderek daha kötüye yönelmesi siyasal iktidarı hiçbir şekilde rahatsız etmemektedir.

Emeğin, ulusal ve uluslararası düzeyde bir met’a gibi, üs-

★ **“Emeğin iç ve dış pazarlarda ucuzluğu ile iftihar edilerek pazarlanması, ekonomik sistemin gereği ve yadırganmaması gereken bir uygulamasıdır.”**

telik ucuzluğu ile iftihar edilerek pazarlanmaya kalkışılması; Türk çalışanın emeğinin yabancı tekellerce Türkiye Cumhuriyeti Devleti hudutları içinde olabildiğince sömürülmesi için her çeşit imkânın yaratılması, siyasal iktidar açısından sistemin bir gereği ve yadırganmamak gereken bir uygulama olarak görülmektedir. Geçenler-

de bir vesile ile belirttim. O “çağ atlamak” söz var ya... Hangi istikamette? Veriler 19 uncu Yüzyıl şartlarına yönelişi gösteriyor, aksini değil. Şimdi biz bu gidiş karşısında sessiz kalamayız; kalmayız ve mücadele ederiz.

□ Özellikle 1984 sonrasında bahsetmem sebepsiz değil. Türkiye’de bu çarpıklıklar giderek büyüyor. Siyasal iktidar ne yaptı, ne yapıyor?

□ Siyasal iktidar gelir dağılımındaki adaletsizlikleri dengeleyebilecek, daha adaletli bir yapının kurulmasını sağlayacak kurumların, örneğin grevli serbest toplu pazarlık düzeninin işlerlik kazanmamasından sıkıntı duymamakta, aksine sömürü şartlarını kolaylaştıracak tedbirler almaya çalışmaktadır. Devlet’i çalışanlar karşısında örgütlenme, Devlet gücünü özel sermaye ile bütünleştirme seçtiği yollardan birisidir. Devletin müdahalesi dışında gelişmesi gerekli olan toplu pazarlık düzeni siyasal iktidarın açık ve aktif müdahalesi altındadır. Devlet memurlarının en doğal hakkı, temel insan hakkı olan sendikalaşma hakkı tanınma-

maktadır. Hür sendikacılık ilkeleri açıkça çiğnenmektedir. Bunun gibi çalışan için güvence sağlayan tüm kurumlara göz dikilmiştir. Kıdem tazminatı kurumu ortadan kaldırılmak, işçinin meslekî kaderi işverenin iki dudağı arasına bırakılmak istenmektedir. İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde durum yürekler acısıdır. İş kazalarında ve mes-

lek hastalıklarında en kötü ülkelerin başında gelen Türkiye'nin bu durumunun önlenmesi için yapıcı ve kalıcı hiçbir önlem alınmamaktadır. Sosyal güvenlik kelimesinin tam anlamıyla kaosa sürüklenmiştir. İşçinin emeklilik yaşını yükseltirken Kurumun malî müzaya-

★ **“Sosyal güvenlik, bir kaosa sürüklenmiş, süper emeklilik adı altında; çalışanlar, çektikleri sıkıntılar yetmezmiş gibi, yarını ne olacağı bilinmeyen bir hayale para yatırmaya zorlanmaktadırlar.”**

ka içinde olduğunu öne sürenler, süper emeklilik gündeme geldiğinde Kurumun mali durumunun dört dörtlük olduğunu söyleyebilmişlerdir. Emeklilik yaşı belirlemede yurt gerçeklerine aykırı tablo bir yana, süper emeklilik adı altında da, örneği hiçbir yerde görülmemiş bir adaletsizlik yaratılmıştır.

Çalışanlar çektikleri sıkıntı yetişmezmiş gibi, şimdi yarın ne olacağı bilinmeyen, belli olmayan bir hayale para yatırmaya zorlanmaktadır. Emeklinin yükümler acısı durumunu düzeltmek başka, düzeltme adı altında eşitlik ilkesiyle bağdaşmayan; insanları yüklü, peşin ödemeler yapmaya sevkeden; grevciyi hastayı dolaylı yoldan cezalandıran; herkese katkısı oranında, eşitlik temeline dayalı bir sisteme göre emekli aylığı bağlamaya değil, resen belirlediğine belli oranda aylık vermeyi öngören bir yaklaşımın benimsenmesi başkadır. Buna sigorta sağlık tesislerinin durumunu eklerseniz sosyal güvenlikte nasıl bir kaos yaşanmakta olduğu ortaya çıkar.

□ Şimdi Parlâmentoya ne

düşüyor? Siyasal partiler, ister iktidar, isterse muhalefette olsunlar ne yapmalı? Bize göre tüm bu sorunlar, bu çıkmazlar cevap bekliyor. Somut önlemler bekliyor.

□ Önce sorunların kaynağına inmek lâzımdır. Yukarıda kıs-

men belirtmeye çalıştım. Ülkenin yapısal sorunları vardır. Bu sorunların çözülebilmesi herşeyden önce devletin niteliği ile ilgilidir. Ekonomide ve sosyal yaşamda ülkeyi ve milleti kısır döngülerden kurtaracak, kişilere onurlu bir yaşam seviyesi sağlayabilecek olan devlet “soyla devlet”tir. Sosyal devlet bu niteliği ile, kişilere yalnız klasik hak ve özgürlükleri değil, onların insan gibi yaşayabilmeleri için zorunlu maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamayı; ikti-

★ **“Devletin çalışanları koruyucu sosyal ekonomik ve mali tedbirler alma ödevi ikinci plana atılmış; devlet, kişinin öz çıkarlarına dayalı bir anlayışı sosyal adalet gereklerine tercih eder duruma sokulmuşsa o ülkede sorun vardır.”**

saden güçsüzü iktisaden güçlüye karşı korumayı kendisine görev kabul eden devlettir. Eğer bir ülkede Devletin çalışanları koruyucu, sosyal ekonomik ve mali tedbirler alma ödevi ikinci plana atılmış, Devlet, kişinin öz çıkarına dayalı bir anlayışı sosyal adalet gereklerine tercih

eder bir duruma sokulmuşsa, o ülkede sorun vardır.

Bunun gibi, eğer bir ülkede çalışanlar içinde önemli bir kesim salt çalıştırılma statüleri sebebiyle sendika özgürlüğünden yoksunsa, çalışanlar yapay ayırmalara tâbi tutulma tehlikesi ile karşı karşıya ise; işçiler ekonomik hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için kurdukları örgütleri özgürce yönetemiyor, yöneticilerini serbestçe seçemiyor, iş programlarını ve çalışma hedeflerini özgürce belirleyemiyor, sendikalar, toplumdaki tecrit edilmiş bir biçimde, idarenin keyfî tasarruf ve kararlarına karşı etkin yasal güvencelerle korunamıyor ise, o ülkede sorun vardır.

Aynı şekilde, işçilerin hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirmede, işçi/işveren çıkar çelişkisini akılcı dengelere kavuşturmada, iş uyumsuzluklarını asgariye indirmede yegane akılcı yöntem olan serbest toplu pazarlık ve bu hakkın iyi niyetle kullanılmasının yegane güvencesi olan grev, çeşitli kısıtlamalarla etkin bir biçimde kullanılamıyorsa; mecburi tahkim

serbest toplu pazarlığın ikamesi olarak düşünülüyorsa, o ülkede sorun vardır.

Sadece bu kadar da değil... Bir ülkede işçilere salt alın terinden ve ellerinden yararlanılacak kişiler olarak bakılıyor, yol açabileceği yabancılaşmaya

aldırmaksızın, işyerlerinin yönetiminde ve denetiminde düşüncelerinden yararlanılmak istenmiyorsa; işinde güvence işverenin iki dudağı arasına bırakılıp, sermayenin dilediğince rahat edeceği bir güvensizlik ortamı yaratılmışsa, o ülkede sorun vardır.

Bütün bu sorunlar olmasa bile, eğer bir ülkede kamu özgürlükleri çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin gereklerine göre güvenceye bağlanmamışsa, düşünce özgürlüğü kısıtlı, basın çeşitli yollardan suskun hale getirilmişse, o ülkede sorun vardır.

★ **“Çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi sağlıklı, daha da önemlisi sürekli kılabilmenin başlıca yolu, bu sorunlara meydan vermemek, üstesinden gelmektir.”**

Çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi, sağlıklı, daha da önemlisi sürekli kılabilmenin başlıca yolu bu sorunlara meydan vermemek, üstesinden gelmektir.

Önce şunu saptayalım : Bu alanda herkes, başta bu ülkenin siyasal geleceğinde, Devlet yönetiminde söz sahibi olmaya sahip olanlar, hepimiz görevliyiz. Bu görev siyasal partilerin, TBMM'nin, baskı gruplarının, her kesimin görevi. Biz görevimizi, sadece örgütlü işçinin en büyük temsilcisi olarak değil, iktisaden güçsüz durumdaki tüm kesimlerin, şu ya da bu sebeple haksızlığa uğramış herkesin sözcüsü olarak, her çeşit engele, doğrudan ya da dolaylı olarak ortaya konan tehditlere rağmen sürdürmekteyiz ve sürdürüleceğiz. Her platformda sürdürüleceğiz. ILO'da, Avrupa Konseyi'nde her düzeyde. Hangi tarihe kadar? Ortaya koyduğumuz bu gerçeklere uygun köklü değişimler gerçekleştiri-

lineye kadar. Sorunlar, bir kısım çevrelerin yaptığı gibi, üç-beş puanlık toplu sözleşme kazanımı çerçevesinde değerlendirilmemek son derece hatalı olur. Bu ülkede Başbakan “Başbakanlığını” bilecektir; işveren sendikası sözcüsü gibi davranmaktan vaz geçecektir. Kurumlar, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi gerçekten hayata geçiren kurumlar bir bir yerleştirilecektir. 12 Eylül öncesi suçlamalarına dayalı basit propaganda yöntemleri terkedilecektir. Çağ atlamaksa, üç-beş holdingle değil, ekonomik sorunları en aza indirilmiş, sosyal

sorunları akılcı çözümlere bağlanmış, sağlıklı bir endüstri ilişkileri sistemine dayalı bir biçimde, hep birlikte atlayacağız. Anayasa değişikliği gibi bu ülkenin, milletin kaderini doğrudan ilgilendiren bir konuda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı “değişikliklere hayır” diyebilme hakkına sahip olacak, Türk-İş Genel Başkanı ya da herhangi bir diğer derneğin, sen-

★ **“Görevimiz; sadece örgütlü işçinin temsilcisi olarak değil, iktisaden güçsüz durumdaki tüm kesimlerle, haksızlığa uğrayanların temsilcisi olarak, her çeşit engele ve tehditlere rağmen sürdürdük, sürdüreceğiz.”**

dikanın yöneticisi “evet” diyebilme hakkına sahip olamayacak... Siyaset yapıyor olmakla suçlanacak. Bir yandan da kovuşturmanın “demokrasiyi zorlayabileceği” ikrar edilecek.. Yok böyle şey. Bunlar pratikte hiçbir sonuç alınama-

yacak zorlamalardır. Yasaya saygı ile saygısızlık arasındaki çizgi böylesine zorlanmaya kalkılırsa sadece sorunlar artar. İşte önce bu zihniyetin topyekûn yıkılması gerek. İşsiz, emeksiz çağ atlanmaz. Bunu herkes kafasına sokmalıdır.

Önlerinde Yasalar var. Anayasa değişiklik önerileri var. Özal Hükümeti'ne beş kez sunuldu. Tüm siyasal partilere sunuldu. TBMM Başkanlığına verildi. Tümüyle Batı demokrasilerine uygun düzenlemeler yapılmasını öngörmekte. Türkiye Cumhuriyeti Devleti olarak, Ana Statüsünü benimsemiş üye Devlet olarak Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ya taahhütleri var. “Biz, sizler sendika özgürlüğünden, serbest toplu pazarlık hakkından ne anlıyorsanız, bunu aynen gerçekleştirmeye hazırız, bu yolda çalışma yapıyoruz...” diyorlar. Dışarıda resmi yazışmalarla böylesine taahhütlerde bulunup, yurt içinde bunu nakzeden demeçleri anlayabilmek tabii mümkün değil. Ama göreceğiz. Günlük politika yapanlarla, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin ilkelerine, gereklerine gerçekten içtenlikle inananlar bir bir ortaya çıkacak. Devlet adına uluslararası taahhütlerde bulunup, ge-

rekerini yerine getirmeyenleri de kuşkusuz sadece bizler değil, ülke yönetimine tabi olanlar da izleyecek. Sorumluluklarını hatırlatacak, soracak. Bunun başka platformları da var. Oralarda da sorulacak. Göreceğiz.

TÜRK-İŞ BÖLGE VE İL TEMSİLCİLERİ ANKARA'DA TOPLANDI

Toplantıdan sonra karar alan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Üyeleri işçi sorunlarını anlatmak amacıyla yurt gezilerine çıktılar.

TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcileri 17 Kasım'da TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde biraraya gelerek sendikal sorunlarla ülke sorunlarının konu edildiği iki gün süren bir toplantı düzenlendi.

8 Bölge Temsilcisiyle 55 İl Temsilcisinin biraraya geldiği ve iki gün süren toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz ve diğer Yönetim Kurulu Üyeleri de katıldılar.

Toplantıyı bir konuşmayla açan Şevket Yılmaz, Türkiye'nin ekonomik, sosyal, siyasi ve sendikal açıdan içinde bulunduğu durumun bir değerlendirmesini yaptı.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI:

“Genel seçimler öncesinde düzenlediğimiz bu toplantının amacı, erken genel seçimler öncesinde bir durum muhakemesi yapmaktır.

Başta siyasal iktidar olmak üzere, tüm siyasal partilerin önümüzdeki beş yıl içinde Yurdumuzda gerçekleştirmeyi amaçladıkları hizmetleri Türk Milletine duyurdukları şu günlerde böyle bir durum muhakemesinin son derece önemli olacağına inanıyorum.

İşçilerin, dar ve sabit gelir-

lilerin, iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğun ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi işlevini üstlenen bizler ve Örgütlerimiz için önümüzdeki on günlük süre içinde atılacak adımlar hayati önem taşımaktadır.

Türkiye'de yaptıkları ile övünenler var.

Bunların yapmadıkları; temsil ettikleri çıkarlar elvermediği için yapmak istemedikleri ise Türkiye'nin iktisaden güçsüz

YURT GEZİLERİ

TÜRK-İŞ Bölge ve İl temsilcilerinin yaptığı toplantıdan sonra biraraya gelen TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, sendikaların ülke sorunlarının çözülmesindeki rolü ve etkinliğinin ortaya konması amacıyla Genel Başkan **Şevket YILMAZ** ve Yönetim Kurulu Üyelerinin ülke düzeyinde geziye çıkmasını kararlaştırdı.

23 Kasım Pazartesi'nden itibaren başlayan yurt gezilerinde Yönetim Kurulu Üyeleri şu illeri gezecekler.

Genel Başkan
ŞEVKET YILMAZ:

İstanbul, Kocaeli, İzmir, Adana.

Genel Sekreter
EMİN KUL:

Diyarbakır, Urfa, Gaziantep, Adana, Mersin, Eskişehir.

Genel Mali Sekreter
ÇETİN GÖÇER

durumdaki çoğunluğunun çıkmazlarını, sorunlarını oluşturuyor.

Bunların çoğunu bizler de, temsil ettiğimiz kişiler de yaşayarak gördük.

Bu çıkmazların, sıkıntıların hemen hepsini yıllardır haykırıyoruz.

Bugün burada bunların tümünü bir arada değerlendirelim istedim.

"İcraatın içini" bir de bizler gözler önüne serelim ve gerekli önlemleri alalım istedim.

Böyle bir değerlendirmede inceleme konusu hiç kuşkusuz siyasal iktidarın tutumu, durumudur.

Tesbitlerimizi satır başları halinde sunmak istiyorum.

Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Amasya, Çorum.

Genel Eğitim Sekreteri
MUSTAFA BAŞOĞLU:

İzmir, Manisa, Denizli, Aydın, Muğla, Nazilli, Balıkesir.

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri
ORHAN BALABAN:

Kocaeli, Sakarya, Artvin, Erzurum, Sivas, Erzincan.

YÖNETİM KURULU AÇIKLAMASI

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun yurtgezileriyle ilgili 18 Kasım'da yaptığı açıklamada şöyle denildi:

18 KASIM 1987

“Son gelişmeleri de gözönünde bulunduran Yönetim Kurulumuz, işçi sorunlarının çözümü konusunda her ilde çalışmalar yapılması,

Sendikaların, ülke sorunlarının çözülmesindeki rolü ve etkinliğinin ortaya konulması,

Bu amaçlara uygun olarak sürdürülen bugüne kadarki çalışmalara etkinlik kazandırılması için, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Üyelerinin, önümüzdeki haftadan itibaren, ülke düzeyinde işçi temsilcileri ve işçilerle toplantılar düzenlenmesini uygun görmüştür.

Sendika yerel yöneticileri-

nin de, katılacakları bu görüşmelerde, sendikal, sosyal ve ekonomik sorunların yanısıra işçi, emekli, dul, yetim ve diğer gelirliilerin içinde bulunduğu sıkıntılara karşı, siyasal iktidarın olumsuz tavrının birkez daha anlatılarak gereken açıklamaların yapılması,

Ve 1988 Yılı Eğitim çalışmalarının da söz konusu edileceği bu gezi programı sırasında, Genel Başkan Şevket YILMAZ'ın bazı il merkezlerinde basın toplantıları düzenlemesi, üye sendikaların genel merkezleri ve genel başkanlarının da, bu çalışmalara katkıda bulunmaları, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'na kararlaştırılmıştır.”

TÜRK-İŞ
Yönetim Kurulu

EKONOMİK AÇIDAN DURUM

Dilerseniz değerlendirmeye önce ekonomiden başlayalım.

Ne yapılmıştır, ne yapılmamıştır, neden yapılmamıştır? Bunları teker teker belirleyelim.

Siyasal iktidarın “enflasyonun kontrol altına alınması” adına sürdürdüğü ekonomik politika iflâs etmiştir.

Enflasyon kontrol altına alınmadığı gibi, iktisaden güçsüz kesimler son derece ağır bir geçim sıkıntısına sürüklenmişlerdir.

Uygulana gelen politika ile işçilerin reel ücretleri son yedi yıl içinde yüzde 50 dolayında düşmüştür.

Türkiye vergilendirmede ve gelir dağılımında en adaletsiz ülkeler arasına girmiştir.

Türkiye’de işsizlik yüzde

17 Kasım'da Genel Merkez'de toplanan il Temsilcilerinden bir grup.

20'lere dayanmıştır. Gelecek beş yıllık dönemde yüzde 2,2'lik bir nüfus artışı ve yüzde 1,5'lük işgücü arzı beklenen Türkiye'de işsizliğin bulunduğu seviyede korunabilmesi için bile yılda 1 milyon 400 bin kişiye iş imkânı sağlanması gerekirken, siyasal iktidar bu alanda hiçbir ciddi önlem almamıştır. Ciddi önlem bir yana, siyasal iktidarın sözcüleri ve yetkilileri, "Devletin görevinin işsizen iş sağlamak olmadığını" ileri sürebilmiştir.

- Başlangıç 1980 yılı alındığında Türk Lirasının değer kaybı yüzde 1123'ün üstündedir.
- İhracat patlaması adı altında ortaya konan rakamlar elde edilen bir doların gerçek maliyetini göstermekten uzaktır. Olağanüstü teşvik tedbirleri ile kimlerden kimlere pay aktarıldığı ortaya konulmak gerekir. İhracatta kazandırılan dövizin yüzde 30'una ulaşan prim ödemelerinden yararlanılmakta, kazandırılan dövizin yüzde

90'ına ulaşan düşük faizli kredi kullanma imkânı tanınmakta; getirilen dövizin yüzde 60'ına ulaşan oranda döviz kullanım ve dövizin yüzde 5'ini yurt dışında bırakma imkânı verilmekte, hatta ihracat geliri Kurumlar Vergisi matrahından kısmen düşülebilmektedir. Bu tabloda elde edilen bir doların maliyeti kaçta gelir?

- "Ucuzluğu" Başbakan ağzında övünme konusu olan işgücü uluslararası tekelere peşkeş çekilmeye çalışılmıştır.
- "Mini asgari ücret" adında asgari ücret altında işçi çalıştırma yolu açılmak istenmiştir.
- Asgari ücret tesbit yöntemi ortadan kaldırılmak, asgari ücret artışları katsayı artışlarına bağlanmak istenmiştir.
- Enflasyon karşısında yenik düşen siyasal iktidar dikkatleri başka yöne çekme çabası içinde "tarihimizin en önemli ekonomik reformu" adı altında "özellemeyi"

gündeme getirmiştir. Salt Sümerbank örneği gerçek niyeti gözler önüne serecek niteliktedir. Dört trilyon dolayındaki değerin 600 milyar liraya özelleştirilmesi düşünülmektedir. Bunun kimlerin elinde toplanacağı bellidir. Öte yandan aynı plân çerçevesinde işçilerimizin kıdem tazminatı haklarına doğrudan ya da dolaylı bir saldırıda bulunulması olasıdır.

YASALARDAKİ DURUM

Gelelim iş yasalarının durumuna...

Nedir tablo?

- 1475 sayılı İş Kanunu uygulamasından kaynaklanan çıkmazlar TÜRK-İŞ'in tüm uyarılarına, çeşitli zamanlarda yetkili mercilere ulaştırıldığı görüş ve değişiklik isteklerine rağmen muhafaza edilmektedir.

Bu çerçevede,

- İşçinin içinde güvencesini

ortadan kaldıran 13 üncü madde uygulanmasıyla işçilerin mesleki kaderi işverenin keyfi tercihine terk edilmiş durumdadır.

- 13 üncü maddenin bugünkü şekliyle korunması, aynı zamanda Anayasanın "Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme" hakkına ilişkin 17 nci; "çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49 uncu; "sendikaya üye olma ve sendikal faaliyet" başlıklı 51 ve 52 nci maddelerine aykırıdır; "sosyal devlet" ilkesiyle temelden çelişen bir durum vardır.

- Bunun gibi, "derhal fesih" yetkisi ile ilgili 17 nci madde uygulaması iş güvencesini ortadan kaldırmaktadır.

- Kanununun 24 ncü maddesi ile getirildiği öne sürülen güvence (çıkartılan işçinin yerine altı ay içinde başka bir işçi alınmaması kuralı) pratik anlamda keyfi fesihleri engelleyememektedir.

- Kıdem tazminatı kurumu açık bir tehdit altındadır.

- Asgari ücret tesbit yöntemi yurt gerçekleri ışığında değiştirilmek gerekirken, tesbit yöntemi olduğu gibi ortadan kaldırma yolu aranmaktadır.

- İş hayatının teftiş ve denetimi, işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimi hiçbir şekilde yapılmamaktadır.

□ 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile KİT'lerde yeni bir tip çalışan kesim oluşturulmaya çalışılmıştır. 1982 Anayasasının 128 nci maddesindeki KİT'lerde genel idare esaslarına göre asli ve sürekli nitelikteki kamu hizmetlerinin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle gerçekleştirileceği hükmü sözde dayanak olarak gösterilmiştir.

ancak Anayasanın bu ilkesine uymayan, kamu hizmeti niteliğinde olmayan işlerin "sözleşmeli personelce" gerçekleştirilmesi yolu seçilmiştir.

Kararname bir "personel rejimi" kurulmasını, bunun Kanun ile düzenlenmesini öngörürken, böyle bir Yasa çıkarılmamış ve personel rejimi uygulamasına geçilmiştir. Bunun yanında Koordinasyon Kurulu kararları ve genelgelerle keyfilik ege-men kılınmış, gerçekte işçi olup, hizmet akdi ile çalışanlar sözleşmeli personel statüsüne geçirilmiştir. Aynı şekilde kadrolu personel olarak nitelendirilenlerin bir bölümü 657 sayılı Kanuna tâbi personel olarak diğer bir bölümü de özel, niteliği belli olmayan kadrolu personel olarak değerlendirilmiş ve bu kadroların boşalması halinde kadroların iptali ile böyle bir kadroya tâbi olarak çalışanların sözleşmeli personel statüsüne geçmeleri teşvik edilmiştir.

Hizmet sözleşmesi başlığını taşıyarak şekilde düzenlenen sözleşmeli personel sözleşmeleri, iş hukukunun hemen tüm güvence sağlayan hükümlerine aykırıdır. Örneğin bunlar fazla çalışma ücreti talep edemezler, bayram ve tatil günlerinde gerekirse çalıştırılırlar, fazla çalışma kendilerinin onayına tâbi değildir, sözleşmenin bitiminden belirli bir süre önce taraflarca yenilenmediği takdirde istihdam ilişkisi kendiliğinden sona erer, hatta KİT'ler bir ay öncesinden feshi ihbarda bulunmak koşulu ile sözleşmeyi her zaman sona erdirebilir ve bu halde tazminat ödenmesi gerekmez. Bunun gibi bu personel toplu iş

sözleşmeleri kapsamına alınmaz ve bunlara toplu iş sözleşmeleri ile sağlanan hiçbir aynî ve nakdî menfaat verilemez.

Böylece mevcut sorunlar yetişmezmiş gibi, iş hukukunun temel kurallarına tamamen aykırı bir düzenleme ve uygulama ile yeni yeni çıkmazlar ve sorunlar yaratılmıştır. Bu girişimde bir temel hedef de, sendikasılaşdırmayı ve özelleştirme öncesinde, işçilerin kolaylıkla tasfiyesini sağlamaktır.

□ Tarım işçileri halâ en küçük bir yasal güvenceye sahip değillerdir.

SENDİKAL HAKLAR

Sendika hakkı toplu pazarlık ve grev hakkı alanında tablo nedir?

□ Siyasal iktidar sendika hakkını, toplu pazarlık ve grev haklarını mevcut olumsuz yapıyla muhafaza etme çabasıdadır.

□ Sendika hakkı açısından muhafaza edilmek istenen olumsuzluklar şunlardır:

- Sendikalaşma hakkının münhasıran "işçi statüsünde" kabul edilenlere tanınması; bu yapılırken, aynı zamanda işçi olan öğrencilerin, özel okullarda 1983 öncesine kadar toplu pazarlıktan yararlanan öğretmenlerin, bir kısım işçi niteliğindeki üst düzey yöneticilerin, özel kanunlarla sendikalaşması engellenenlerin (özel koruma görevlileri gibi), belirli bazı müesseselerde çalıştırılanların, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamına alınanların sendikalaşma hakkından

yararlandırılmamalarının sağlanması,

- Sendika kurma ve sendika üyesi olma imkânlarının kısıtli tutulması,

- İşçilerin kendilerini temsil edecek yöneticileri serbestçe seçebilmelerinin engellenmesi,

- Seçilen yöneticilerin bu durumlarını koruyabilme imkânlarının ortadan kaldırılması (dört dönem şartı, emeklilik hali, kamu kurumlarında yönetime ve denetime katılmış olma hali, siyasal parti organlarında görev alma hali, Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Yasasına göre mahkûmiyet hali ihlalinde görüldüğü gibi)

- Sendikaların ana tüzükleriyle kendi yapılarına uygun, ihtiyaçları ile uyumlu düzenleme yapma imkânının engellenmesi,

- Sendikaların her eylemlerinin siyaset yapmakla suçlanmaları imkânı,

- Sendikaların siyasal baskı amacıyla denetlenmesi, karşı çıkmaların denetlemeden kaçınıyor biçiminde kamuoyuna yansıtılması,

- Sendika temsilcilerinin güvencesiz durumunun sürdürülmesi,

- Sendikaların dış ilişkilerinin doğrudan ve dolaylı yollarla kontrol altında tutulması,

- Tüm bu olumsuzluklara işaret eden Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ve diğer uluslararası kurumların "iyileştirme çalışması yapıyor izlenimi verilerek" uyutulmaya çalışılması.

- Serbest toplu pazarlık hakkının doğrudan ve dolaylı müdahalelerle işlemez halde tutulması,

- Kamu İşveren Sendikaları adı altında Devletin ekono-

mik gücünün özel kesim işverenleri ile birleştirilerek işçiler karşısında örgütlenmesi,

- Toplu sözleşme düzeninde sendikasızlığın özendirilmesi,

- Arabuluculuk müessesesinin çalışmaz durumda olduğu bilinerek korunmaya çalışılması,

- Grev hakkının grev yasakları, siyasal iktidara tanınan erteleme yetkisi ve her iki halde mecburi tahkimle sonuca gitme çabası ile kağıt üzerinde bırakılması; grev sırasında açıktan grev kırma yoluna gidilmesi, bunu grev mahallinde baskı ile, ekonomik plâftformda ithalat tehdidi ile gerçekleştirme çabası.

SOSYAL GÜVENLİK ALANINDA DURUM

Sosyal güvenlik alanına gelince...

- İşçi emeklilik yaşının yurt gerçekleri üstünde belirlenmesi, kazanılmış hakların ortadan kaldırılması,

- Sigorta sağlık tesislerinin işçiye hizmet verir durumdan çıkarılması özel muayenehane sahiplerine munzam imkânlar sağlanması,

- İşçi emekli ücretlerinde mevcut adaletsizliğin daha ileri boyutlarda arttırılması,

- Tarım ve orman işçilerinin sigortalılık haklarının kağıt üzerinde bırakılması,

- Konut kredisinin işlerliğinin ortadan kaldırılması,

- İşveren prim borçlarının tabiki ve tahsili yolunda hiçbir

ciddi önlem alınmaması; sigorta mal varlığının nemalandırılması konusunda hiçbir olumlu adım atılmaması.

Bugünkü siyasal iktidar, işte tüm bu icraatın sorumlusudur.

- Münhasıran işçilerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapılacak bir değerlendirmede, ANAP'ı işte bu saydığım icraatı (!) ile görmek ve gereğini buna göre yapmak gereklidir.

- ANAP'ın işçiye verecek hiçbir şeyi olmadığı seçim beyanamesi ile de bir kez daha ortaya çıkmıştır. Seksen sayfalık beyannamede işçi sorunlarına tek bir sayfa ayrılmıştır ve orada ortaya konan görüşler, tümüyle, işveren istekleri doğrultusundadır.

Bu belirlemeler ışığında mahallerinizde gerekli çalışmalar yapmanızı bekliyor ve istiyoruz.

İşçinin kimin kendisinden yana, kimin karşısında olduğunu yaşadığı sıkıntılarla çok iyi belirleyeceğine inanmakla birlikte, aldatma çabalarına karşın Örgütümüzün uyanık olmasını ve gerekli uyarı görevini yapmasını bekliyor ve istiyorum.

TÜRK-İŞ 14 üncü Genel Kurul kararlarının, TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu kararlarının hayata geçirilebilmesi bu çalışmaya bağlıdır. 99

GELİR DENGESİZLİĞİ VE SEÇİMLER

işçi, memur, emekli dul ve yetimlerle az topraklı köylülerin yararlanma oranını % 32,5 olarak göstermektedir. Bu konuda gene Dünya Bankası raporlarına bakacak olursak, Türkiye'mizin Milli geliri 1986 yılı sonunda fert başına 1146 dolar olarak görülmekte ve bu gelirin dağılımında dar ve sabit gelirli olanların aldığı pay ise, % 17,6 olarak belirlenmektedir. Bu tablo düşündürücü ve ürkütücü bir tablodur. Ülkemizde yaşayan dar ve sabit gelirli olanların ücretlerinde açık bir gerileme olmuş ve Milli gelirden yararlanma oranı % 15 civarında düşmüştür. Bu gelir diliminde olanlardan yüksek gelir diliminde olanlara gelir transferi yapılmıştır.

Gelişmiş batı toplumlarında Milli gelir artışı ve bu gelirin dağılımındaki adalet, sürekli göz önünde tutulur. Demokrasileri sık sık arızalanmayan, kalıcı ve sürekli bir demokrasiyi yaşayan ve yaşatan bu ülkelerdeki istikrarın başlıca sebebi, kanaatimce gelir dağılımındaki adalettir. Halkın gelir düzeyi arttıkça, eğitimdeki fırsat ve imkan eşitliği düzeyi de artmakta, haklarına ve çıkarlarına sahiplik açısından bu toplumlar kendilerini daha fazla koruma bilincine ulaşmaktadırlar. Bir başka deyişle gelişmiş ülkelerin Demokrasiye olan tutkuları onu koruma ve kollamadaki başarıları boşuna değildir. Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov'un işbaşına gelmesinden sonra geliştirilmekte olan rahatlatıcı tedbirlerin ve çoğulcu siyasi hayata dönüş işaretlerinin temelinde, Amerika Birleşik Devletlerinin ulaştığı milli gelir düzeyini yakalama istekleri görülmektedir!

Türkiye'de Müdahalesiz Demokrasi ortamı yaşandıkça Milli Gelirin daha da arttığı ve bölüşümünde daha adil bir düzeye doğru tirmanıldığı görülmektedir. Dünya Bankası raporlarına göre Ülkemizin Milli Gelirde yakaladığı en yüksek rakam, 1976 yılında fert başına 1500 Dolar olarak görülmekte ve Cumhuriyet tarihimizde Milli gelir dağılımında elde edilen en adil bölüşüm de gene o yıla rastlamaktadır. Dünya Bankası raporları, 1976 yılındaki Milli gelirden dar ve sabit gelirli olanların

İmalat sektörü baz alınacak olursa, 1976'da maliyetteki işçilik oranları % 24-27 civarına kadar yükselmişken, 1986 yılı sonunda bu oran, esefle kaydedelim ki % 7 civarındadır. Bu acı, fakat açık gerçekler, uygulanmakta olan ekonomik politikanın çalışanlar, onların emekli dul ve yetimlerinin aleyhinde bir gelişme göstermekte olduğunu bize anlatmaktadır. Şüphesiz Milli gelir artışını sağlayacak en önemli faktörlerden birisi, ödemeler dengesini sağlıklı tutmak, enflasyonu geri çekmektir. Ne yazık ki, Türkiye 1980'li yıllarda enflasyon hızını durduracak ve enflasyonu tek rakamlı hale getirecek düşünce sahibi olanları değerlendirdiği ve iktidar emanetini 1983'de bu düşünce sahiblerine verdiği halde 1987 yılında enflasyon oranı % 50'yi aşmaktadır. Böyle bir ortamda erken seçim meselesi gündeme gelmiş ve Millet Meclisi tarafından çıkarılan bir kanunla seçimler bir yıl önceye alınmıştır.

Erken seçim kanununun Anayasa Mahkemesi'nce bir maddesinin iptalinden sonra çıkarılan kanun iktidara daha fazla avantaj sağlayacak bir biçimde düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. 29 Kasım'da yapılacak olan Millet Meclisi genel seçimleri için hızlı bir propaganda kampanyası sürdürülmektedir. Önemli olan bu propagandaların sonucunda halkımızın yapacağı değerlendirmedir. Bunca hayat pahalılığına, enflasyon hızına rağmen ik-

tidar olma şansını mevcut iktidar partisi elinde tutabilecek midir? Dar ve sabit gelirliler kendileri aleyhine seyreden gelişmeleri unutarak iktidarı ödüllendirme yoluna gidecekler midir? Merak konusu, kanımca asıl budur. İşin püf noktası da buradadır!

Türk-İş'in ve bağlı sendikalarının iktidar partisi ile uzlaşmadıkları, anlaşmadıkları açıkça bilindiğine ve Türk-İş yöneticileri tarafından iktidar partisine Oy verilmemesi hususu deklare edildiğine göre, işçiler, dar gelirliler, emekli, dul ve yetimler İktidar partisine karşı tutumlarını nasıl sergileyeceklerdir? Daha fazla sıkıntı çekmeyi, enflasyonun darbesi altında daha fazla ezilmeyi içine sindirebilecek, olanlar başka sebeplerle oy vermeyi düşünebilirler mi? Bütün bunların cevabı, sandık başında gözlerden irak vicdanı ile başbaşa kaldıkları zaman verecekleri oya bağlıdır. Seçimlerde işçi adaylara veya sendikacı adaylara itibar etme mukayesesini, bu yazımızın asıl konusu değildir. Ne var ki kitleleri etkilemede konuşma yetenekleri ve kitle hareketlerini düzenlemedeki maharetleri bilinen sendika liderlerinin etki gücü de, bu seçimlerde daha yalın bir biçimde ortaya çıkacaktır.

Türk işçileri genel seçimlere giderken siyasi yasakların kaldırılmasına karşılık, Sendikal haklardaki kısıtlamanın devam etmesi gerçeğini gözardı edebilecek midir? Millî Geliri daha adil bölüşmenin iki temel aracı olduğunu, bunlardan birisinin, vergileri çalışanlar yararına daha iyi düzenleme, daha doğrusu vergilerde indirim yapma, diğerinin ise serbest ve özgür toplu pazarlık sistemi olduğu gerçeğini işçilerimiz, çalışanlarımız, dar ve sabit gelirlilerimiz acaba akıllarına getirecekler mi? Mevcut durumda, vergi bahsinde dünyanın en ağır vergi ödeyen işçileri olduğumuz gerçeği nasıl akıldan çıkarılabilir? Toplu pazarlık sisteminin müdahaleci bir sistem olduğu nasıl unutulabilir?

Seçim sandığı başına giderken, işçilerimize, çalışanlarımıza, emekli, dul ve yetimlere düşen önemli bir görev de, siyasi partilerin seçim bildirisi veya beyannamelerini dikkatlice tetkik etmektir. Sorunlara hayalci değil, gerçekçi bir şekilde hangi parti daha sıcak bakmakta ve çözüm yolları göstermektedir? Eğer bu alanda da hislerle hareket edilir ve mesele sadece bir sempati-antipati meselesi halinde değerlendirilirse, büyük hatalar yapılmasına sebebiyet verilebilir. Seçimler, halk iradesinin yansıdığı ve neticede demokrasinin en önemli aşaması olduğuna göre, sonucuna saygı göstermek zorundayız. Bu seçimler son derece önemli bir dönüm noktasıdır. İşçiler-çalışanlar, emekli, dul ve yetimler, özetle dar ve sabit gelirliler, oylarını dikkatli kullanmalıdırlar. Sonuçlar Yüce Milletimize şimdiden hayırlı olsun...

ESKİ HÜKÜMLÜLERİN İSTİHDAMI

H.Avni YAZICI
TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

Yüce tanrının "Eşrefi Mahlukat", yani yaratılmışların en şerefliisi olarak tanımladığı insan, hertürlü kötü duygu ve kötülüklerden arınmış olarak yaratılmıştır.

İnsanların suçlu duruma veya bir başka deyimle kanunlarla yasaklanmış bir fiili işlemiş olmalarından ötürü cezalı duruma düşmelerinin nedenini ise, toplumsal yaşam ve toplumsal olaylarda aramak gerekir.

İnsanlık tarihini incelediğimizde, suç ve cezayı mutlaka toplumun içinde ve etkin bir şekilde görürüz. İki insanın yaşadığı bir dünyada dahi, hukuki ilişkiler başlamakta, suç ve ceza müessesesi çalışmaktadır.

Hukuk literatüründe suç, yasaların cezalandırdığı davranışlar olarak tanımlanmakta, suça toplum adına uygulanan müeyyidelere de ceza adı verilmektedir. Ceza, işlenen yasak fiilden zarar görenin öcalmasını sağlamak için değil, toplum düzeninin sağlanabilmesi için vardır. Yine ceza uygulamalarından beklenen sonuçlar da,

1- Suç işleyenin islahını sağlamak,

2- Suç işlemeyi önlemek, şeklinde açıklanmaktadır.

Suç ve ceza aynı toplumda ayrı ayrı devirlerde değişik şekillere bürünmekte, toplu-

mun gelişmesine ve gerilemesine paralel olarak da yine değişik şekillerde değerlendirilmektedir.

O halde, toplumun onu meydana getiren bireylerle karşı cezalı dahi olsalar, daha müsamahalı ve hoşgörülü olmasını beklemek ve istemek, tabii ve vazgeçilmez bir haktır.

İŞ KANUNU VE ESKİ HÜKÜMLÜLER

1475 sayılı iş kanununun 2869 sayılı kanunla değişik 25 nci maddesinin B fıkrası işverenleri, 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları işyerlerinde % 2 oranında eski hükümlüyü mesleklerine uygun bir işte çalıştırmakla yükümlü kılmış, çalıştırılacak eski hükümlü sayısının tesbitinde de devamlı işçi sayısının esas alınmasını öngörmüştür.

2869 sayılı kanun 29.7.1983 tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına karşı, **ESKİ HÜKÜMLÜLERİN İSTİHDAMI HAKKINDA TÜZÜK**, kanunun yayın tarihinden 3,5 yıl sonra ve 17.3.1987 tarihli resmî gazette yayınlanarak, yayım tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1475 sayılı iş kanununun 25 nci maddesi gereğince çıkarılmış bulunan ve 21.7.1972 tarihinde yürürlüğe girmiş olan yönetmelik, sakkatların ve eski hükümlülerin çalıştırılmalarını birlikte düzenlemekte iken, bu kerre sakkatlar ve eski hükümlülerin istihdamının 2 ayrı tüzükle düzenlenmiş olması, ayrıca her iki grubun istihdam edilebilecekleri işlerin de açıklanmış bulunması, uygulamada karışıklıkları ve yanlış anlamaları önleyici olarak görülmektedir.

Tüzük eski hükümlüyü, altı aydan daha uzun süreli hürriyeti bağlayıcı bir cezaya hüküm giymiş ve cezasını in-

faz kurumlarında tamamlamış veya tecil edilmiş yahut şartlı salıverilme yoluyla tahliye edilmiş olanlar, şeklinde tanımlamaktadır.

Mükerrer suç işlediği belirlenen hükümlüler, tüzük hükümlerinden yararlanamamaktadır. Toplu sözleşmelere eski hükümlü işçiler aleyhine bir hüküm konulması, bunların daha düşük ücretle çalıştırılmaları tüzükle önlenmiş, yine eski hükümlülerin diğer işçilere yapılacak sosyal yardımlardan aynen faydalanmaları da sağlanmıştır.

ESKİ HÜKÜMLÜLERİN İSTİHDAM DURUMU

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılmış bulunan "Çalışma Hayatında ve Sosyal Güvenlikteki Gelişmeler" isimli kitaptan, üç yıllık uygulama dönemi (1984-1987)'nde, 7253 eski hükümlü vatandaşımızın işe yerleştirilmiş olduğunu tesbit etmekteyiz.

İş ve İşçi Bulma Kurumunun 1986 yılı Çalışma Raporundan, 1985-1986 yıllarında iş için müracaatta bulunan ve işe yerleştirilen eski hükümlülerin;

olduğunu, biraz dikkatli incelediğimizde, 1985 yılında 4285 başvuru olan 2692'nin (% 63), 1986 yılında ise 6153 başvurudan 2052'nin (% 33.35) işe yerleştirildiğini görebiliriz.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nce yayınlanmış olan "1986 YILI ÇALIŞMA İSTATİSTİKLERİ VE İŞGÜCÜ MALİYETLERİ" isimli rapordan, 12 işkolunda istihdam olunan 255 bin 572 işçiden 2 bin 632'sinin eski hükümlü olduğu anlaşılmıştır.

Tüzüğe göre çalıştırılacak eski hükümlü sayısının belirlenmesinde, adam başı yarıma kadar olan nisbetlerin dikkate alınmaması, yarım ve daha çok olanların tama çıkarılması gerekmektedir. Yukarıda açıklanan araştırma sonucundan, istihdam olunan eski hükümlü sayısında tüzüğe göre noksanlık açıkça görülmektedir. Bu husus TİSK tarafından da görülmüş olmalı ki, tablonun altında "Araştırmaya yasal olarak eski hükümlü çalıştırmakla yükümlü olmayan (50'den az işçi çalıştıran) işyerleri ile oran tesbitinde dikkate alınmaması gereken geçici işçiler de dahil edildiğinden, sonuç yasal oranın altında çıkmıştır" notu vardır.

ESKİ HÜKÜMLÜLER	1985		
	Erkek	Kadın	Toplam
Kuruma başvuran			
İşe yerleştirilen	4229	56	4285
KAMU	2658	34	2692
ÖZEL	903	3	906
	1755	31	1786
ESKİ HÜKÜMLÜLER	1986		
	Erkek	Kadın	Toplam
Kuruma başvuran	6078	75	6153
İşe yerleştirilen	2032	20	2052
KAMU	1081	7	1088
ÖZEL	951	13	964

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 1986 Yılı Çalışma Raporu'ndan, 1985-1986 yıllarında aylık sigorta prim bildirgesi alınan işyerleri ve bu işyerlerinde çalışan sigortalı sayısının,

yararlanmak, suçluluk psikolojisinden kurtarılarak onurlu bir şekilde geçimlerini sağlayıp hayatlarını idame ettirmelerinin teminini yasal ve toplumsal bir görev olarak görmekteyiz.

sının, kamu kurum ve kuruluşlarında bile zamanında ve noksansız uygulandığından emin değiliz. Çünkü aksi bir görüş, yukarıda açıklanan rakam ve yayınların doğruluğunu kabul etmemek demek olur.

Çalışan Sigortalı sayısı	Bildirgesi alınan işyeri sayısı	
	1985	1986
50-99	3792	4094
100-249	2245	2425
250-499	756	782
500-999	386	419
1000	189	188
TOPLAM	7368	7908

Eski hükümlü vatandaşlarımızın topluma kazandırılabilmesi için yapılmış yasal ve idari düzenlemeleri, kütüphane raflarını dolduran bir eşya veya yasak gideren bir araç olarak görmek ve düşünmek istemiyouz. Bilakis onların toplumu yönlendiren, her zaman dinamik ve geçerli müeyyideler olmasını diliyoruz.

Ayrıca, yetkili makamların bu müeyyideleri zamanında ve yerinde uygulamaları ile daha çok fayda yaratılması hususu, samimi dileğimizdir.

olduğu tesbit edilmiştir. Aylık sigorta prim bildirgesi alınan işyerlerindeki asgari işçi sayısına göre yapılacak değerlendirmeden; 1985 yılında 19.702, 1986 yılında 20.804 eski hükümlünün ortalama olarak istihdamının gerektiği anlaşılabacaktır.

Anayasamızın 49 ncu maddesi de, çalışmayı herkesin hakkı ve ödevi olarak tarif etmiş ve Devleti, işçi işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler almakla görevlendirmiştir.

Yine Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 1986 yılı İstatistik Yıllığından, Eylül/1986 ayında, kurumca aylık sigorta prim bildirgesi alınan işyerlerinde çalışan toplam iki milyon 815 bin 230 sigortalıdan,

2.242.466'sı daimi işçi, 572.764'ü geçici işçi olduğu anlaşılmıştır.

SONUÇ

İleri ve demokratik ülkeler, suçun ve suçlunun varlığının ötesinde suçu ve suçluyu doğuran sebepleri, zaman ve mekan olarak değerlendirmek suretiyle ceza tayinine yönelerek aynı zamanda suça neden olan sebeplerin ortadan kaldırılmasını amaçlamışlar ve bu çalışmaları da başarılı olmuşlardır. Ülkemiz uygulamalarının fazla iç açıcı olmadığını üzümlere ifade etmek istiyoruz. Tüzük yayınlanıncaya kadar geçen 3,5 yıllık sürede, mevcut yönetmeliğin etkinlikle uygulandığını ve yetkili makamların bu hususa, yani eski hükümlülerin istihdamına önem verdiğini söylemek mümkün değildir. Hatta yönetmelik ve tüzük uygulama-

ESKİ HÜKÜMLÜLER VE TOPLUM

Kader kurbanı diye yapılacak bir tarifi hafifliğine inandığımız için, toplumsal nedenlerle sonradan suçlu duruma düşmüş ve cezasını çekerek aramıza katılmış vatandaşlarımızı kazanmak gerekir. Onların işgücünden

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Çetin GÖÇER'in Toleyis Sendikası'nın İzmir'deki seminerinde yaptığı konuşma

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Çetin GÖÇER, 5 Kasım'da TOLEYİS Sendikası'nın İzmir Balçova'da düzenlediği eğitim seminerine katıldı.

Seminerde bir konuşma yapan Göçer, eğitim seminerlerinin son yıllarda ayrı bir önem taşıdığını belirterek, "Yapılan mücadelede başarıya ulaşmanın şartı, eğitimden geçmektedir" dedi.

GÖÇER'İN KONUŞMASI :

12 Eylül öncesi karanlık dönemi yaratan faktörler arasında Anayasa'nın geniş hürriyet anlayışının bulunduğu iddiasıyla, 1961 Anayasası da değiştirilmiş, çalışma hayatıyla ilgili yasalar o zamanki Milli Güvenlik Konseyi'nce temelden değiştirilmiştir.

İnsan hakları, basın hürriyeti, kamu hürriyetleri, sendikacılık hürriyeti, geçmişin acı olayları yüzünden haksız olarak kısıtlamalara maruz kalmış, sorunların temeline inme yerine, Anayasa ve yasa değişikliklerinden medet umulmuştur.

Demokrasiye geçiş takviminin son yaprağı olan 6 Kasım 1983 genel seçimleriyle parlamento oluştuğunda; Anayasa ve çalışma hayatıyla ilgili yasalardan doğan sıkıntılar, demokratik parlamenter sistem içinde diyalog yoluyla çözümlenebileceği

inancındaydık.

Nitekim; Özal Hükümeti ile üç zirve toplantısı yapıldı.

Sorunlar bütün ayrıntılarıyla bu toplantılarda Hükümete anlatıldı.

TÜRK-İŞ'in bu toplantılardan edindiği kanaat şuydu: Sayın Özal, daha önce MESS Başkanlığı yapmış ve bu işveren sendikası yöneticiliğinden bir türlü sıyrılamamıştı.

Anlaşıldı ki; Sayın Özal'la görüşme yoluyla bir yere varmak mümkün değildir.

Bunun üzerine, eylem programı gündeme geldi.

İlk olarak, kazanılmış hakları budamakla ünlü Yüksek Hakem Kurulu'nun, hakemlik görevini yapmadığı gerekçesiyle bu kuruldan iki işçi üyemizi çektik.

Halen bu Kurul, işçi kesimi temsilcileri olmadan görev yapmaktadır.

İKTİDARA KARŞI MÜCADELE

Bunun arkasından kapalı ve açık hava toplantıları başlatıldı.

İzmir'de salon toplantıları, İstanbul'da açık hava tiyatrosunda yapılan toplantı, onu da Bursa, Samsun salon toplantıları izledi.

İzmir'de 80 bin işçinin katıldığı büyük miting, Eskişehir'de tek kelime ile muhteşem yürüyüş ve miting, Samsun, Kocaeli yürüyüş ve mitingleri peşpeşe yapıldı.

Bu iktidarın uyguladığı ekonomik politikanın geniş halk kitlelerini nasıl çaresizliğe ittiğini,

Enflasyonun önlenemeyen tırmanışından işçilerin, köylülerin, memurların,

emekli, dul ve yetimlerin nası ezildiğini bu miting ve toplantılarda haykırarak.

Ara seçimlerden önce, seçim yapılacak Manisa, Samsun ve Zonguldak'ta işçilerin katıldığı geniş basın toplantıları düzenlendi. Bu toplantılarda, işçilere "ANAP'a oy vermeyin" talimatı verildi.

Sonuçta; Manisa'daki iki, Samsun ve Zonguldak'taki birer milletvekilliğini ANAP kaybetti.

İzmir mitinginin de etkisiyle İzmir'de ANAP ağır bir yenilgi aldı.

Özal, hükümet içinde tek adamdı ve ne derse o oluyordu.

Sendikaları birbirine düşürmek için işkolları sayısını azaltma tasarısıyla ortaya çıktılar.

SSK Hastanelerini devretmenin yollarını aradılar.

Kıdem Tazminatı Fon Tasarısı adı altında kıdem haklarımıza göz diktiler.

Emeklilik yaşı bir gecede yükseltildi.

Bütün bunlar, kavgaya devam etmemizi zorunlu kılıyordu.

Eyiem programı devam ederken, Doğu illeri adım adım dolaşıldı ve toplantılarda işçilere bütün sıkıntılar anlatıldı.

ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

Çalışmaların ulusal düzeyde sınırlı olmasıyla yetinilmedi.

86 milyon üyesi bulunan ve TÜRK-İŞ'in de bağlı bulunduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU toplantılarına mesele götürüldü.

ICFTU Genel Sekreteri bu dönemde Türkiye'ye iki ayrı ziyaret yaparak, ICFTU'nun TÜRK-İŞ'i bütün gücüyle desteklediğini açıkladı.

Yine ICFTU kanalıyla uluslararası kuruluşlar, Türkiye'deki sendikal kısıtlamaları kınadılar.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı ILO, Türkiye'deki durumu özel olarak gündeme aldı.

Siyasal iktidar yurt içinde orta direğe verdiği sözü nası tutmamışsa, uluslararası kuruluşlara verdiği taahhüdü de tutmama gibi bir politika izlemekten çekinmemiştir.

İKTİDAR TEDİRGİN OLUYOR

Bütün bu gelişmeler sürerken, Anayasa'nın geçici dördüncü maddesiyle bazı siyasilere getirilen yasakların kaldırılmsaı konusu gündeme geldi.

Büyük Millet Meclisinde yasa ile bu değişiklik kabul edildiği halde, siyasal iktidar konuyu halk oyuna sundu.

"Hür sendikacılık ve yaksaksız bir demokrasi" adı verdiğimiz toplantılarla il il dolaşarak 34 ilde 37 toplantı yaptık.

6 Eylül 1987 tarihinde yapılan halk oylamasında, yasakların kalması yolunda kullanılan EVET oyları kıl payı fazla çıktı.

TÜRK-İŞ'in bu kampanyası olmasaydı, HAYIR oylarının fazla çıkması işten bile değildi.

Biz; demokrasinin yasaklarla yaşayamayacağını, siyasilere getirilen yasakların kaldırılmasıyla, diğer sendikal yasaklara sıranın geleceği düşüncesiyle çalışırken, siyasal iktidar iyice tedirgin oldu.

TÜRK-İŞ'İN AMAÇLARI VE YAPILAN HAKSIZ SUÇLAMALAR

Radyo ve televizyonda sık sık sendikaların politika ile uğraştıkları öne sürülmeye başlandı.

Bu iddialar, son günlerde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından da ortaya atılmaya başladı.

Bizim tüzüğümüzde AMAÇ'larımız bellidir.

İşçi hak ve özgürlükleri karşısında tavır alan her türlü hedefle mücadele ederiz.

Parlâmentoya girme gibi bir amaç olmadığı için, çalışmalarımızın politik yönü yoktur.

Hiçbir siyasi partiyle de bağımlı olmadığı için, çalışmalarımızı özgürce sürdürürüz.

TÜRK-İŞ'in siyaset yaptığı iddialarıyla bizleri korkutacaklarını sananlar hayal içindedir.

Ancak; 12 Eylül öncesinde mangalda kül bırakmayan kuruluşlar bugün sessiz dururken, TÜRK-İŞ'in bu yoğun mücadelesini yetersiz bulanlar haksızlık etmektedirler.

Milyonlarca üyesi bulunan Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu, Ziraat Odaları Birliği, Üniversiteler, Barolar Birliği, Odalar suskun dururken, bunlar eleştirilmez ve sadece mücadele veren TÜRK-İŞ eleştirilirse, halkımızın umudunun sadece TÜRK-İŞ'te olduğu anlaşılır.

Türkiye'de en dinamik güç olarak, halkımızın beklentilerine cevap vermek için bundan sonra da çalışmalarımız eksiksiz sürecektir.

TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ ORTAK AÇIKLAMA YAPTI

İşçi hak ve özgürlükleriyle demokrasi önündeki diğer engellerin aşılması için görüş alış-verişinde bulunulacak...

TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ Konfederasyonlarının Yönetim Kurulları, 9 Kasım'da Türk-İş Genel Merkezi'nde biraraya gelerek bir toplantı yaptılar. Yapılan ortak toplantının sonucu 10 Kasım'da bir bildiri ile açıklandı.

İşçi hak ve özgürlükleriyle demokrasi önündeki diğer engellerin bertaraf edilmesi yolunda, her iki konfederasyonun sürekli görüş alış-verişinde bulunacağı ve seçim sonrasında oluşacak parlamento ve hükümet nezdinde ortak tavır belirleneceği açıklanan bildiri şöyle:

**TÜRK-İŞ HAK-İŞ
ORTAK BİLDİRİSİ:**

“TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ Konfederasyonları Yönetim Kurulu Üyeleri, HAK-İŞ'in çağrısı üzerine 9 Kasım Pazartesi günü bir araya gelmişlerdir.

Her iki Konfederasyon, başta 1982 Anayasası olmak üzere, çalışma hayatını ilgilendiren yasaların, işçi hak ve özgürlüklerini büyük ölçüde kısıtladığı konusunda tam bir görüşbirliği içindedirler.

Anayasa ve yasalardan kaynaklanan sıkıntılara ek olarak, siyasal iktidarın ekonomik ve sosyal politikasının da sürekli şekilde işçi hakları ve sendikal özgürlükler aleyhine işlediği, çalışma barışı ile sosyal barışın giderek tehlikeli bir noktaya sürüklendiği görüşü her iki Konfederasyonca paylaşılmaktadır.

29 Kasım tarihinde yapılacak genel seçimler sonrasında, yeniden oluşacak parlamento ve Hükümet nezdinde hür sendikacılık hareketi önündeki engellerle, demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlemesini engelleyen yapının aşılması için ortak bir tavır izlenmesi, karşılıklı görüş alış-verişiyle dayanışma ilkelerinin müştereken tesbit edilmesi kararlaştırılmıştır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.”

NÜFUS ve SAĞLIK İLİŞKİSİ

Prof.Dr. Turhan AKBULUT

*TÜRK-İŞ İşçi Sağlığı ve Aile Planlaması
Proje Müdürü*

Toplumların çeşitli sorunlarının temelinde, belirli sebepler yatar. Sosyal olgular, değişik faktörlerden çıkan sonuçlardır. Örneğin Eğitim. Bir ülkede eğitim düzeyini belirleyen etmenlerin içinde, okul sayısının azlığı ve niteliklerinin yetersizliği tek sebep değildir. Belki de en önemli sebep de değildir. Ekonomi, sosyal yapı, âdetler, dini inançlar, organizasyon gibi konular sonucu etkileyen ve ağırlığını koyan ana sebeplerdir. Sağlık da böyle.

Bir ülkede sağlık düzeyinin belirlenmesinde hastane sayısı, hekim sayısı, önde gelen faktör değildir. Beslenme, eğitim, konut, çevre koşulları gibi faktörler, sağlığın gelişmesinde büyük önem taşırlar.

Sağlığı geliştiren değişik faktörler arasında en önemlilerinden biri, **NÜFUS**'dur. Nüfus'un dengede tutulması, sağlık düzeyinin yükseltilmesinde dikkati çekecek kadar olumlu sonuçlar verir.

Genellikle Nüfus denince, akla hemen doğurganlık hızı ve bunu izleyerek **Aile Planlaması** gelir ve bu konular tartışılır.

Nüfus'un sağlık üzerine etkisi, hem doğrudan doğruya, hem de dolaylıdır. Yapılan bütün sağlık araştırmalarının ortaya koydu-

ğu bir gerçek var: Doğumların arasındaki zaman süresi ne kadar kısa ise, annelerin hastalanmaları ve ölümleri o kadar artıyor. Bu nedenle, günümüzde Sosyal Tıp uzmanları doğumlar arasına en az iki yıllık bir süre konulmasını öneriyorlar. Diğer taraftan, bir memleketin sağlık düzeyini gösteren ölçütlerin (kriterlerin) başında gelen bebek ölümleri, (**0-1 yaş arasındaki bebek ölümleri**) çok çocuklu ailelerde artıyor. Ayrıca, çocukların zekâ durumlarını gösteren endeksler, nisbeten düşük bulunuyor. Sağlığın en açık kriteri olan ölüm nisbetleri, böylece anne ve çocuklara, aşırı doğurganlığın ne getireceğini en vurucu şekilde gösteriyor.

Nüfustaki dengesiz çoğalmanın sağlık üzerine yaptığı dolaylı etkilerini ise, hepimiz günlük hayatta da görüyoruz. Okullar sıkışık ve sağlıklı, evler yetersiz ise, beslenme gereksinimleri sağlanamıyorsa, sağlığın gelişmesine imkan var mı?

Şu halde Sağlık ile Nüfus ilişkisini dengede tutmak, toplumların hayatı için ileri derecede önemli ve gerekli. Nasıl bir saksıda yetişebilecek çiçek, bir tarladan alınabilecek mahsul, oraya ne az ne de çok tohum ekmele-

elde edilemezse, insan toplumunda da istenilen nitelikte bir yapı, ancak dengeli bir nüfusla sağlanır.

Nüfusu dengeli tutmakla, yalnız içinde bulunan zamandaki durum değil, gelecek zaman, içindeki gelişmeler de sağlanır. Bunun en güzel ve açık ifadesini, 7 Mart 1985 tarihinde **Türk-İş'in Bursa'da düzenlediği "İhtisas Grubu"** toplantısında TÜRK-İŞ'in Sayın Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın şu sözlerinde görüyoruz: "**Bizim nüfus konusunda şimdi gösterdiğimiz bilinci, bundan 15-20 yıl önceki yöneticiler o zaman gösterelemezdi, bugün ülkemizi terleten sosyo-ekonomik sorunlar, acaba bu kadar büyük olur muydu?"**

Bu sözlere biz de bir cümle ekleyelim: Nüfus'u dengeli tutmamak, geleceğe, çocuklarımızın ve torunlarımızın sağlıklı gelişmesine şimdiden ipotek koymaktır. Buna ise, hiç, ama hiç kimsenin hakkı yoktur.

Öyleyse, Nüfus dengesini bilimsel yöntemlerle sağlayalım. Vatan bizim ve gelecek kuşaklarındır. Daha sağlıklı bir gelecek kuşağı oluşturmak ise, inançlarımız, görüşlerimiz, âdetlerimiz ne olursa olsun, hepimizin boynunun borcudur.